

Kansallisen metriikkaoppaan kehittämisryhmän kokous 24.3.2021 klo 12:15-14

Aika: ke 24.3.2021 klo 12.15-14.00

Paikka: Zoom-palaveri

Kehittämisryhmän jäsenet:

Jani Sassali, Oulun yliopisto
Liisa Mannermaa, Oulun yliopisto
Otto Auranen, Suomen Akatemia
Leena Byholm, LUKE
Katja Halonen, Turun yliopisto
Anna-Liisa Helosalo, Lappeenrannan teknillinen yliopisto
Anna-Kaisa Hyrkkänen, Aalto-yliopisto
Eva Isaksson, Helsingin yliopisto
Marja Kuittinen, Itä-Suomen yliopisto
Johanna Löhönen, Tampereen yliopisto
Hanna-Mari Puuska, CSC
Janne Pölönen, TSV
Tomi Rosti, Itä-Suomen yliopisto
Eeva-Maria Suojärvi, Kaakkois-Suomen AMK
Hanna Värri, Jyväskylän yliopisto
Janne Seppänen, Jyväskylän yliopisto
Terhi Sandgren, Helsingin yliopisto
Laura Taajamaa, Suomen Akatemia
Susanna Syrjäso, Turun yliopisto

Kokous avattiin 12:17

Terhi Sandgren ja Laura Taajamaa esittäytyivät.

MUISTIO

Oppaan alustatilanne

- EduuniWikissä CSC:n bibliometriikka-osiossa tila, sekä suomeksi että englanniksi, kaikilla pitäisi olla oikeudet
- suomenkielinen kopioitu sellaisenaan Oulun materiaalista, rakenne ja sisällöt tulevat muuttumaan
- Sivujen järjestys on hankala Eduunissa, muuttuu muokatessa: pitäisikö luvut numeroida?
 - o Otto: voisi tuoda ryhtiä ja jäsenystä jos ylätasoin otsikot numeroitu, muut ei. Eva: ei staattinen opas, jos joudutaan rakenteita muuttamaan numerointi muuttuu myös – ilman numerointia joustavampi.
- Jani: mahdollista että on sisältöä jota käytetään useassa kohdassa, sisältöä ylläpidetään yhdessä paikassa ja toisiin haetaan alkuperäisestä lähteestä – sama luku voidaan sisällyttää moneen paikkaan, ylläpito yhteen paikkaan
- voi laittaa infolaatikoita, mahdollista jakaa tekstiä myös kahteen sarakkeeseen – täytyy myöhemmin keskustella miten hyödyntää alustan tarjoamia erilaisia mahdollisuuksia

Oppaan sisällysluettelo ja työnjako

- käyty kahdessa ryhmässä läpi, google drivessa tiedosto ryhmien työskentelyn tuloksena
- Mietittävää:
 - o lukuja ja sisältöehdotuksia runsaasti tällä hetkellä
 - o Oulussa tehty myös uusi tiiviimpi sisällysluetteloehdotus
 - o täytyy miettiä eri kohderyhmät
 - o minkälaisia sisältöpuutteita, mitä ylimääräistä
 - o mikä sisältö minkä pääotsikon alle
 - o Otto: käyty läpi pienryhmässä pääosiot ja niiden alaotsikoita, organisaatio esitteli mitä osiot tarkoittaa jne., voisiko nyt käydä katsauksenomaisesti läpi millaisia alalukuja on suunniteltu, ja voisi esittää kysymyksiä tai kommentteja otsikkotasolla? Varmistaa toisiinsa liittyvien lukujen jäsenyyksen samankaltaisuus
 - o Hanna: uusi rakenne-ehdotus hyvä ja kompakti, voitaisiin katsoa sen kautta mihin luvut asettuu
 - o Jani: katsotaan rakenne-ehdotuksen kautta
- katsotaan Oulun ehdotusta
 - o nykyisessä eri tason asioita samalla päätasolla, tätä pyritty korjaamaan uudessa ehdotuksessa -> 6 päälukua – Oulussa tuntui mielekkäämmältä lähtökohdalta
 - o ehdotus saa kannatusta, mutta myös muita huomioita:
 - Janne S.: dokumentin sisällä viittauksia ettei toisteta samaa asiaa moneen kertaan – Jani: tämä pitää selkeästi sopia että sisäisiä viittauksia hyödynnetään.
 - Eva: pistää silmään että ”arviointi” esiintyy monta kertaa; aina ei ole kyse arvioinnista vaan enemmän analytiikasta – Jani: otsikot ja termistö pitää miettiä. Otto: Akatemian edustajana arviointi terminä kiusaa; tuo käsityksen että käsitellään arvioinnin eri menetelmiä ja lähestymistapoja, vaikka keskittyy opas kvantitatiiviseen mittaukseen. Terhi: voitaisiinko käyttää enemmän termiä ”metriikka”, neutraalimpi – Jani: julkaisumetriikka terminä täytyy korostua enemmän.
 - Leena: Arvioinnin kohteena tieteenalat ja tutkimusaiheet; voisiko olla arvioinnin perustana enemmän kuin lähtökohtana – Jani: tulee myös kohtaan ”mitä yleensä mitataan”. Ehdotus ”Arvioinnin kohteet” sijasta ”julkaisumetriikan kohteet”, ”arviointi” pois.
 - o Lähdetäänkö sisältöä kehittämään Oulun ehdotuksen pohjalta?
 - selkeämpi, kompakti
 - huono puoli että osa keskeisestä sisällöstä menee syvemmälle hierarkiaan
 - ehdotusta kannatetaan

Työnjako

- nyt ollut kaksi ryhmää; pidetäänkö jaettu vastuu lähtökohtana niin että tehdään pareittain tai isommissakin ryhmissä?
 - o Pareittain tai ryhmissä toimimista kannatetaan. Jokainen pari/ryhmä sopii keskenään miten tuottaa tekstiä.
 - o Työnjaosta keskustellaan lisää myöhemmin.

Oppaan nimi

- Jani: olisi hyvä saada jo nimeen keskeisimmät termit; julkaisumetriikka voisi näkyä jo otsikossa.
- Laitetaan oppaan nimi mietintään

Sisällysluettelon läpikäynti

Seuraavaksi käydään läpi runkoa Oulun ehdotus ja alkuperäinen rinnakkain. Mustalla fontilla sisällysluettelon tämänhetkiset luvut, punaisella keskustelu sisältöön liittyen.

Johdanto

- Oppaan rajaus ja kohderyhmä
- Oppaan tausta ja ylläpito
 - **miten rajataan, metriikasta lyhyesti, kohderyhmä: julkaisumetriikan käyttäjät/hyödyntäjät ja tuottajat**

Vastuullinen metriikka

- Suomen kansalliset suositukset
- Kansainväliset suositukset
 - **Suomen suositukset, kansainväliset suositukset; kansalliset edellä**
 - **Laura: pitäisikö olla Helsinki-aloite? – Janne P: kuuluu tähän kohtaan; täydentää Doraa ja Leidenin manifestia**
 - **lisätään Helsinki-aloite pohjaan**

Mitä yleensä mitataan (miten arvioidaan) / miten arvioidaan / mitä on julkaisumetriikka (voisiko yhdistää johdantoon?)

- Julkaisujen arviointi määrällisten mittareiden avulla
- Julkaisujen vaikuttavuuden arviointi viittausten avulla
- Muut metriikat
 - **Miten huomioidaan tarvittava ohjeistus julkaisumetriikan tuottajille?**
 - **Voisi olla oma luku johon kerätään ohjeistusta, tai voitaisiinko käyttää alustan oikeaa laitaa tässä yhteydessä.**
 - **Hanna-Mari: voisi olla tarkentavaa niille jotka haluaa tietää enemmän. Esim. Yrjö Leinon materiaali liitteenä.**
 - **Leena: Olisi hyvä kohta esittää yleisiä reunaehtoja; mm. ei voi arvioida liian uusia julkaisuja, miten pientä joukkoa voi analysoida ym.**
 - **Eva: voisi laittaa valikoituja esimerkitapauksia ja konkretisointeja – Jani: tässä voi hyödyntää oikeaa reunaa.**
 - **Otto A.: yleisempää pääpalstalle, oikealle esimerkkejä tai syvemmälle meneviä linkkejä – oikea laita voi tuottaa tietoa tietyille kohderyhmälle**
 - **tätä lukua mietittävä eteenpäin**
 - **Hanna-Mari: Onko tämä yleisemminkin johdantoluku, ja asiaa tulee tarkemmin muissa osioissa?**
 - **Janne P.: olisi hyvä käsitellä mitä on julkaisumetriikka ja mitä voidaan mitata; määrä, laatu, vaikuttavuus, yhteistyö, monikielisyys, kansainvälisyys – missä tarkoituksissa voi käyttää. Tieteenalat tärkeä näkökohta, tieteenalaluokitukset ja tieteenalojen tarkastelu; miten tieto**

ja tieteenalat järjestäytyy – Jani: täytyy löytää keskeinen paikka, nyt on ehdolla useamman luvun alla

- Otto: muut metriikat – oliko jo ajatus että introtaan sellaisia tiedonlähteitä jotka ei liity julkaisumetriikkaan; kansainväliset TKI tilastot; voisiko olla kohdassa tiedonlähteet ja työkalut – voi laittaa ”Arvioinnin tiedonlähteet ja työkalut” -otsikon alle
- Eva: Muut metriikat: pitkälti käytettävyys riippuu siitä miten hyvin saatavilla indikaattoreita niin että niihin voidaan viitata. Kun käytetään tunnisteita eri konteksteissa syntyy muita metriikoita. Esim. vertaisarviointeihin liittyvä tunniste – mitä enemmän julkaisuista tulee palikoita joihin voidaan viitata; täytyy miettiä miten vedetään raja oppaassa.
 - o Leena: luonteva raja voisi olla se että otetaan mukaan se mikä ymmärretään ja mihin luotetaan itse – Jos ei luoteta ei kannata ottaa esille, paitsi jos paljon käytetty; kertoa mitä ongelmia meidän mielestä on.

Arvioinnin kohteet (mitä arvioidaan)

- Artikkelien arviointi / Lehtien arviointi / Kirjojen arviointi / Konferenssien arviointi
 - o Hanna: rakenne samantyyppinen eri julkaisumuotojen arvioinneissa: alussa kerrotaan yleistä, miten vaihtelee eri aloilla esim. konferenssit
 - kaikissa luvuissa vertaisarviointi, mistä voi tunnistaa; tunnisteet, mistä löytyy tieto, mitä eri muotoja on
 - arviointi viittausten pohjalta, määrä, vakioinnit, liittyykö sisältö enemmän edelliseen kappaleeseen (mitä/miten tutkitaan)
 - lehtien arvon mukaan artikkelien arviointi; mikä ongelma
 - avoimuus
 - o Janne S.: voisi ryhmitellä julkaisutason arviointi ja kanavien taso; jäsentää lisää
- Tutkijoiden ja tutkimusryhmien arviointi
 - o ”Julkaisujen laatu”; mitä olisi tarkoitus olla ja miten se liittyy tähän näkökulmaan?
 - Janne P.: miten julkaisujen laatu voidaan ymmärtää, missä määrin voidaan metriikan menetelmillä tarkastella – Otto: silloin paikka ei ole tässä kohdassa opasta, ”mitä yleensä mitataan” kohdassa – Janne P. samaa mieltä
 - o Anna-Kaisa: tutkijatunnisteista tähän osioon
 - o Eva: mitä näkökohtia rekrytoinnissa huomioidaan, mikä tutkijan rooli esim. collaborationissa; monia näkökohtia, vaikea kokonaisuus – tämäkin kuuluisi ehkä johdantoon tai mitä yleensä mitataan
- Yliopistojen ja tutkimuslaitosten arviointi / Tieteenalojen ja tutkimusaiheiden arviointi / Maiden arviointi
 - o Otto: jokaiseen lukuun tulossa johdanto mitä käsittelee. ”Bibliometrinen tutkimus” joka toistuu joka alakohdassa; onko liian akateeminen? Voisi mennä suoraan käyttötarkoitusten ”mitä tyyppisesti tehdään” -kautta

Arvioinnin indikaattorit

- Julkaisujen lukumäärä, viittausten lukumäärä ja viittausimpakti
- Hirsch-indeksi (h-indeksi) ja G-indeksi
- Essential Science indikaattorit: Highly Cited Papers & Hot Papers

- Normalisoidut indikaattorit
- Lehtien arvioinnissa käytettäviä indikaattoreita
- Yhteistyöindikaattorit
 - Anna-Kaisa: onko selvää lukijalle että mitä löytyy esim. normalisoitujen alta? Pitäisikö avata otsikko lisää. Ajatus oli selkeyttää, olisi hyvä luokitella minkä tyyppisiä indikaattoreita.
 - Eva: kansallisessa vastuullisen metriikan suosituksessa: pitäisi kerätä vastuullisia indikaattoreita, onko järkevä tulokulma että suositellaan sellaisia joissa vastuullisuus vahvempi, vähemmän sellaisia jotka yleisessä käytössä vähemmän vastuullisia. Tätä kannattaisi painottaa ja suosia valikoimaa indikaattoreita jotka antaa kokonaisemman kuvan. – Jani: oppaalla voidaan vaikuttaa, joten tällainen olisi hyvä tavoite
 - Terhi: samaa teemaa; indikaattoreista voisi olla yleinen luku; ”Hyvän indikaattorin ominaisuudet” – voisiko eri esiteltäviä indikaattoreita peilata yleisiin hyvän indikaattorin ominaisuuksiin. (esim. Bibliometrics and Research Evaluation Uses and Abuses By Yves Gingras) – Jani: yleisluku on tarpeen
 - Leena: komppaa kovasti Evaa ja Terhiä: ei ole järkeä ottaa kaikkia eikä niitä joita ei yleisesti käytetä. Pitäisikö olla mukana että mitä mikäkin indikaattori kertoo, helposti aukeava selitys.

Arvioinnin tiedonlähteet ja työkalut

- Keskeisimmät monitieteiset viittaustietokannat
- Muita monitieteisiä viittaustietokantoja
- Tieteenalakohtaisia tietokantoja
- Arvioinnin työkaluja
 - Oulun versiossa päädyttiin yhdistämään, vaikka aikaisemmin erillään
 - Anna-Kaisa: hyvä ajatus yhdistää samaan lukuun, helpottaa kun ei tarvitse tehdä rajanvetoa mikä kuuluu mihinkin

Seminaari sisällöntuotannon aloittamiseksi

- siinä vaiheessa päärunгон pitäisi olla valmis, pitäisi olla sovittuna yleisiä periaatteita jotka seminaarissa käydään läpi.
- voiko jo sopia seminaarin ajankohta? Kyllä pitäisi, tarjoaa myös takarajan rungon viimeistelylle.
 - Eva: jos tulee seminaari, voisiko olla isommalle verkostolle, voidaanko pitää samalla julkaisumetriikan verkoston kokoontumisena? Organisaatiot kertoisivat lyhyesti kuulumisista. – Jani: voidaan yhdistää. Hyvä mahdollisuus tämän kautta saada lisää organisaatioita mukaan työhön.
 - onko verkostolla asioita jotka vaikuttaa aikatauluun?
 - Eva: verkosto tarvitsee elokuussa uuden puheenjohtajan, olisi kiva pitää seminaari ennen kuin Eva jää eläkkeelle. Onko halukkaita verkoston vetäjäksi, saa olla yhteydessä
 - Lähdetään siitä että pidetään ennen elokuuta

Seuraava kokous

- Edetään seuraavalla tavalla:
 - Kootaan pienryhmä, joka työstää sisällysluetteloa eteenpäin (kokoontuminen huhtikuun aikana, Jani kutsuu ryhmän kokoon)
 - Tämän ryhmän seuraava kokous huhti-toukokuun vaihteeseen, jossa käsitellään pienryhmän ehdotusta sisällysluettelosta (Jani lähettää äänestyksen ajankohdasta)
 - Seminaarin ajankohta mahdollisesti kesäkuun alkuun, tätä ennen ehditään vielä tehdä muutoksia sisällysluetteloon (Jani kartoittaa mahdollista ajankohtaa kesäkuun alkuun)